

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A szegedi kath. nagygyűlés.

(A *Katholikus tudósító* jelentése.) A fello-
 bogozott város már kora reggel élénk volt. Az
 éjjeli és reggeli vonatokkal egymásután érkez-
 tek a vidéki és környéki résztvevők. Az
 elszállásolási bizottság egész éjjel permanen-
 ciában volt és alig győzte a sok vendég elhe-
 lyezését, akik már a reggeli órákban kivonul-
 tak a rókusai plébáni templomba, ahol a kis
 dorozsmai és szegedi kath. Népszövetség zász-
 lóit szentelték fel d. e. 9 órakor. Ugyancsak
 d. e. 9 órakor volt az ünnepélyes Veni Sancte
 a belvárosi plébánia templomban.

A Veni Sancte.

Reggel 9 órakor a gyönyörűen feldíszített
 belvárosi templomban dr. *Várossy Gyula* kaloc-
 csai érsek ünnepélyes szentmisét pontifikált,
 amelyen megjelentek: gróf *Zichy Aladár* mi-
 niszter, gróf *Zichy János* v. b. t. t. és a püs-
 pöki kar Szegeden tartózkodó tagjai. A mise
 után a jelenvoltak átvonultak az ujszegedi sá-
 tortáborba.

Zászlószentelés.

Egyidőben az ünnepélyes Veni Sancte-vel,
 az ujszegedi rókusai plébánia templomban gyűl-
 tek össze a kiskundorozsmai és szegedi nép-
 szövetségi tagok, valamint a szegedi oltáregye-
 sület tagjai zászlószentelésre. Az ünnepélyes
 szentmisét dr. *Radnai Farkas* beszercebányai
 megyés püspök mondotta, fényes segédettel.
 Míse után a püspök megáldotta a zászlókat,
 majd lelkes beszéd kíséretében buzdította ki-
 tartásra az egyesületeket.

Ezek nem harci zászlók — ugymond —
 nem ágyudörgés s vér kél nyomukban, hanem
 a szeretet. Ezek a szeretet hadseregének

zászlói. Akik alája sorakoznak, azok Krisztus
 katonái, akiknek első hivatásuk, hogy higgyen k.
 A második kötelességük, hogy hitünket bele-
 vigyék a közéletbe. Nem azért csináltatták a
 zászlót, hogy odukba rejtegessük, hanem hogy
 lobogjon az egész világ előtt. Hadd lengjen,
 hadd lássa meg mindenki. Jézus tanait sem ti-
 tokban hirdették, hanem szabadon az egész
 világ előtt. Nem elég csak szívben lélekben
 érezni, meg is kell vallani hitünket.

Ezután zászlók alatt megindultak az egye-
 sületek, a hol a Kath. Népszövetség tartotta
 meg gyűlését.

A Katholikus Népszövetség gyűlése.

Óriási arányokban, impozánsan folyt le a
 Kath. Népszövetség gyűlése Ujszegeden, ahol
 több mint tizenötezer ember volt jelen. A sá-
 tortban már egy talpalatnyi hely nem volt,
 kívül is több ezer ember téborozott. Egymás
 után vonultak föl a népszövetség különböző
 helyi szervezetei és más egyesületek zászlóik
 alatt. A sátor háttérében volt felállítva a nagy
 pódium, melyen a megjelent notabilitások fog-
 laltak helyet. Egymásután robogtak elé a fő-
 pipok és főurak fogatai. A lombokkal és a
 pápai zászlókkal díszített emelvényen foglaltak
 helyet: dr. *Várossy Gyula* kalocsai érsek, *Boro-
 misza* szatmári, *Radnai Farkas* beszercebányai,
 gr. *Zichy Gyula* pécsi, sipeki *Balázs* La-
 jos rozsnyói, *Csernoch János* csanádi megyés
 püspökök, gr. *Zichy Aladár* a király sz. körüli
 miniszter, gr. *Zichy János* v. b. t. t., *Rakovszky*
 István a képviselőház alelnöke, *Molnár János*
 prelátnok, *Csitáry Béla*, *Becsey Károly*,
Fánoky-Madocsány Gyula, dr. *Nyáry Béla*,
Gyuriss Emil, dr. *Tesszelesky József*, *Zboray*
 Miklós országgyűlési képviselők, *Kántor Károly*,

prelátnok, gróf *Pongrácz Béla* c. püspök vág-
 ujhelyi prépost, dr. *Várady L. Árpád* c. püspök,
 dr. *Hoffmann Károly*, dr. *Horvát Gyula*, *Nacho-
 vich Izidor*, *Mihalik József*, *Schloy Gyula* ka-
 nonok, báró *Gerliczy Félix* és neje gróf *Som-
 sich Béla* és neje, dr. *Kiss János* prelátnok,
 egyetemi tanár, *Kiss István* pápai kamarás,
Röthy Mihály c. kanonok, dr. *Slinszky János*
 ügyvéd, dr. *Lázár György* Szeged polgármes-
 tere, *Szele Róbert* tan. főigazgató, *Lakatos*
Ottó min. ren. főnök, *Somogyi Sylveszter* fő-
 kapitány, *Jászav Géza* apá, *P. Barmos György*
 szegedi és *P. Kochán Bertalan* szabadkai ferenc-
 rendi házfőnökök, *Prokisch Ferenc* bankigaz-
 gató, *Várhelyi József* esperes, nemestóti *Szabó*
Albert ügyvéd, *Strommer Viktorin* Görcsöni
 Dénes tanárok, *Mammusich Félix* tb. kanonok,
 plebános, *Rónay Mihály* földbirtokos, dr. *Révay*
Tibor érseki titkár, *Turi Béla* szerkesztő és
 sokan mások.

Elsőnek *Rakovszky István* a képviselőház
 alelnöke, a népszövetség elnöke lépett az emel-
 vényre és hatalmas tüzes beszédben nyitotta
 meg a gyűlést.

Rakovszky István beszéde.

Tisztelt gyűlekezeti!

Majdnem bátorságzásamba kell hogy men-
 jen az, hogy ha Magyarországon katolikusok
 merészkednek egybegyűlni. Mindenkinek van
 joga gyülekezni és mindenkinek van joga azt,
 a mi a szívet bántja, nyilvánosan elmondani.
 (Ugy van.) Csak nekünk nem szabad. Azt hi-
 szik, hogy nem szabad. Ha mi mint szerte ez
 országban mások összegyülekezünk, hogy meg-
 beszéljük azt, ami minket bánt, megállapodásra
 jussunk, hogy mit akarunk ez ellen tenni, ez
 sőtét klerikalizmus, ez támadás mások jogos
 igényei és jogköre ellen. Mi pedig nem táma-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Egy kérdés.

— Arthur Rutland. —

Jelenet. Hady Park Londonban. Egy barna
 pofaszakállas szociálista egy alacsony széken
 állva gúnyos beszédet tart, egy meglehetősen
 nagy és közönyös nép előtt.

A szociálista vezér: A mit tehát nektek
 mondok polgártársak, az az, hogy elérkezett
 az idő, a mikor fel kell ebrednetek tétlensé-
 getektől. Ha jogaitokat érvényesíteni akarjátok,
 most érvényesíthetitek azokat. Az ország
 mindenkié.

Egy hang a közönségből: Tudjuk. Egy
 része az egyiké, más része a másiké.

A szociálista vezér (illő komolysággal):
 Az ország, édes barátom, a közönséges emb-
 bereké. Az enyém és a tied. A mienk.

A hang: Akkor rendben van a dolog.
 Mit akar még?

A szociálista vezér (magyarázóan): De
 bennünket kijátszottak. A földet elvették
 tőlünk.

A hang: Akkor hát nem a mienk. Miért
 mondta az előbb, hogy a mienk?

A szociálista vezér (kétségbeesetten): Ba-
 rátom, talán jobban meg fogsz érteni, ha egy
 kis történetet mondom el neked. (A torkát re-
 szeli s kezét kinyújtja.) A mult héten egy ba-
 rátom, egy tengerész, sétálni ment a mezőre,
 s a mint egy elkerített helyen átmászott, egy
 kockás öltözötű ur odaszólt neki:

— Hé, itt tilos a járkálás! Ez magán-
 birtok! Ez az én birtokom.

— Az ön birtoka? — kérdezte a ten-
 gerész. — És hogyan került az ön birtokába?

— Az apám reám hagyta.

— És ő hogy jutott hozzá?

— A nagyapámtól örökölte.

— És a nagyapja miképpen bírta?

— Reá meg az ő atyja hagyta.

— És ki adta az ő atyjának?

— Annak az apja. Háromszáz éven át

van már ez a birtok a családunkban. Egyik
 ősom a másikra hagyományozta.

— Ez mind igen szép, — jegyezte meg

a tengerész — de hogyan került az ön legelső
 őshéhez?

— Oh, — felelte büszkén az ur — az

meg harcolt érte és meghódította.

— Pompás! — kiáltott fel a tengerész,
 s levetette kabátját — most én is ha colni
 fogok érte, önnel!

Már most, láthatjátok, polgártársak, milyen
 a helyzet logikája. Ha az az igazság, hogy a
 birtok az uri osztályé, mert ősapáik harcoltak
 érte, akkor miért ne lenne jogos az, ha
 mi harcolunk érte és visszahódítjuk? De mi
 nem is akarunk harcolni. Mi csak azt ki-
 vánjuk, a mi igazságos. Mindent, mindenki
 javára!

A hang: De hiszen ön nem mindenki!

A szociálista vezér: E komoly kérdéssel
 nincs mindenki tisztában, s sok oktalán szó
 hallatszott el már fölötte.

A hang: Éppen ezt gondoltam egy fél
 óra óta!

A szociálista vezér (türelmetlenül): Ha
 mindig félbeszakítanak, akkor nem lesznek ké-
 pes befejezni! Különbben is, már elmondtam
 mindazt, a mit ma reggel elmondandónak
 ítéltam. Ma is, mint az utolsó két év minden
 vasárnapján, elébetek tartam azokat a nagy és
 sürgős társadalmi és pénzügyi problémákat, a
 melyek orvoslást kívánnak. Igyekeztem meg-
 értetni veletek, polgártársak, hogy ti elnyo-
 mott, félrevezetett, kizsákmányolt emberek

Iskolai idény

Telefon 130.

Telefon 130.

beállításával felhívom szíves figyelmét a m. t. vevőközönségnek, **harisnya, esőernyő**
női és gyermek kalap különlegességi üzletemre, hol nagy választék áll a
 vevőközönség rendelkezésére szolid, szabott árak mellett.

Tisztelettel

Ujhelyi Róza

női kalap harisnya és ernyők különlegességi
 üzlete Nagyvárad, Rakóczi-ut. ::

dunk. Mi úgy vagyunk mint egy jól berendezett állam, mely erejének tudatában nem akar kihívóan viselkedni mások irányában. Mi jól tudjuk, hogy áll az a latin közmondás: si vis pacem para bellum, ha akarod, hogy békét hagyjanak, légy a harcra kész! Mi pedig békét akarunk! (Ugy van! Ugy van!) Hogy különféle vakolók, jött-ment emberek belekontárkodjanak, belekotnyeleskedjenek a mi katolikus ügyeinkbe, azt kikérjük magunknak! (Éljenzés és taps.) Erre nekünk úgy mint bárkinek e házában két erős fegyverünk van: az egyik a katolikus sajtó, a másik a Katolikus Népszövetség. (Éljenzés.) Ezen két fegyverrel kezünkben elég erősek leszünk megvédeni a mi jogainkat.

A katolikus sajtó Tisztelt Uraim, tartsa magát távol a politikától, legyen türelmes és ne politizáljon, ne vigyük bele a vallást a politikába! Nagyon szépen hangzik ez. De én a tranciával azt felelem erre: Maguk után uraim! Mi nem fogjuk ezt elkezdni. Ők kezdjék el! De ha ők kezdték a támadást és mi ne védekezünk? Erre keressenek mást, amíg nekem csak egy szavam van az országban. (Éljenzés.) Mi ismétlem nem akarunk támadni, de ha minket támadnak, akkor legjobb védelem az ellentámadás és hogy ezt is értjük és tudjuk, ennek bizonyítékát megadtuk. Tisztelt Gyülekezet! A másik az, hogy mi ne politizáljunk, nem szabad megosztani a katolikusokat. Igen is a kelleténél többet ne politizáljunk, de azt a szükséges politikát, amit minden gondolkodó embernek üznie kell, ezt üzzük teljes meggyőződéssel, teljes erőnkkel, teljes elszántsággal.

Mert a surlódás törvénye szerint surlódunk, vagy össze leszünk morzsolva és akkor én inkább akarom, hogy minket össze ne morzsoljanak. Nevetséges azt mondani, ne politizáljunk. Kérem, mindennek a vége, csattanója a politikai arénán dül el. Nem mi kezdtük az egyházpolitikát, de mi ittuk meg a levét, mert mi nem politizáltunk. Óvakodjunk a multakból a helyes tanítást le ne venni, mert így újabb egyházpolitika jöhet, ami úgy megrontja az egyházat Magyarországon, hogy felépülés nincs. Azt mondják, miképp lehet így beszélni egy katolikus embernek. Hisz Krisztus urunk azt

valgytok, s hogy ideje van, hogy lerázzátok magatokról a téliesség bilincseit s a tett mezejére lépjetek. Ha a mag jó talajba hullt, ha egy kis tanulságot levontatok mindabból, a mit ma elmondtam nektek, s néhány kérdést akartok még hozzám intézni a dolognak esetleg meg nem értett részletei felől, csak kérdezzetek! (Kihuzza magát s diadalmasan tekint körül.) Azért vagyok itt, hogy mindeare megfeleljek. Mit? (Szünet után.) Senki síncs közöttetek, a ki valamire kíváncsi volna? Senkit sem érdekelnek e nagy problémák?

Egy vékony hang a tömegből: De igen. Eögem.

A szocialista vezér (kezével arra felé int a honnan a hang jött.) Hát akkor lépj elő Mutasd magadat. Ne szégyenkezzél. A tudás vágy mindenkinek dicséretére válik. Es nem kérdezhetsz tőlem olyat, a mire én meg ne tudnék felelni. Nos?

(A tömeg szétnyílik s nevetve, tolakodva, lökdösődve egy igen kis fiúnak enged helyet, aki alig lehet több tízenhárom évesnél. A szocialista meglepetve bámul rá.)

A kis fiú (éles hangon): Azt akarom kérdezni... azt szeretném tudni... vajjon az az ur ott, a mezőn, csakugyan birokra kelt a... a... tengerészszel?

A szocialista vezér (hirtelen leugrik az állványról, s a nevető tömeg közt eltűnik.) Nem, fiatal karátom. Rendőrt hitt. (Valakit maga mellé int.) Hé, kollega, most magán a sor. Én már megmondtam a magamét. Majd addig inkább én gyűjtök.

tanította, hogy a világ végéig meg lesz az egyház. Igen, de Magyarországnak nem adott külön privilégiumot, hogy ne tegyen semmit, tőrjünk mindenütt, mert mi nekünk is vannak ellenségeink, nekünk is megmondották, hogy hitünket ne szégyeljük nyilván megvallani. Elismerem, súlyos az a harc, amit a katolikus embernek meg kell vívnia, mert ő az, aki ki van keresve erre, hogy őt támadják a hite miatt. Tisztelt gyülekezet! Az ujságok hasábjaiból tudjuk, hogy mesterségesen akarnak ellentéteket konstruálni a katolikus nagygyűlés és a népszövetség gyűlése között. Erre hiába törekednek. Itt elvi kijelentések történnek. Megbeszéljük a dolgokat, melyek a végrehajtáshoz szükségesek. A Népszövetség az a szervezett hadsereg, amely puskával a lába mellett áll készen, nem azért, hogy támadjon, hanem hogy ha támadtatunk, a csatába vezettessünk. Elismerem, hogy vannak olyanok és nem is céloz azokat kikerülni, akik az Igaz Sztót nem szívesen hallják, éppen azért, mert igaz, de minden igaznak a sorsa ez! (Éljenzés.) Köszönetet mondok, hogy így szép számmal összegyülekeztek és közlöm önökkel azt az örömdetes hírt, hogy Népszövetségünket *öszentsége a pápa különösen megdicsérte.* (Éljenzés.) Népszövetségünknek 212 000 tagja van eddig. Mutassa meg valamely más szervezet, hogy ennyire vihette. Köszönöm türelmüket, hogy meghallgattak s a gyűlést ezennel megnyitom.

Ezután dr. Csernoch János csanádi püspök mondott rövid üdvözlő beszédet, majd gróf Semsich Béla fejta ki a katolikus intelligenciának a közélet terén szükséges feladatait.

Görcsöni Dénes volt a következő szónok, aki erős gyűjtő hatású beszédet tartott, utána dr. Strommer Viktorin beszélt, majd egy paraszt földmives Kuna András tartott talpraesett beszédet. Ezután Haller István a Katolikus Népszövetség főtitkára mondotta el zajos tetszéssel kísért beszédét.

Zboray a szekularizációról.

Az óriási lelkesedéssel fogadott beszéd után Zboray Miklós lépett az emelvényre és a többi közt a következőket mondotta: Foglalkoznak a szekularizációval és nagy szabásu szervezkedésről beszélnek velünk szemben. Azt kérdelem, ki a népbolondító, ki a hitvány és hazug, azok-e, akiknek igyekeznek minket támadni és munkánban akadályozni, vagy mi, akik nyíltan jövünk és azt mondjuk, hogy minden ember felebarátunk. Mikor Debrecenben az a bizonyos táblabíró ur felvetette a szekularizáció kérdését, azt mondotta a katolikusoknak, gondolják meg hogy a Dózsa-féle lázadás alatt a csanádi püspök volt az első, aki kivégeztetett. Komikus dolog, hogy ezt a lázadást szabadságharcnak minősíti egy táblabíró és szomorú, hogy fenyegetődzik a csanádi püspök tragédiájával. Az idők megmutatják, hogy a csanádi püspök szembenéz a szabadkőművesek, szocialisták, a zsidók és más felekezetibeliek lármás csoportjaival. Mikor Temesvárott Dózsa kivégezték, fejté Szeged akkori főbírájának küldötték, azt a főbíró Szegeden, mit gondoltak, hogyan hívták? Pállynak. Most ezzel a dologgal szemben felemlitem, hogy a szabadkőművesek lapot akarnak indítani Szegeden a főnester védnökelete alatt. Mit gondolnak, kinek a vezérlete alatt? Pállynak. (Derűlttség.) Szomorú dolog, hogy ezek ellen kell védekezni és eszembe juttat egy történetet. Egy alkalommal kivándorló ment Angliából Amerikába. Őt napig járta a hajó a tengert, mikor egyszerre megjelent a kapitány előtt egy kivándorló és azt mondta neki: Kapitány ur kérek egy fülkét, csodálkozik a kapitány és azt kérdi, hol feküdt ön öt nap és öt éjjel. Mire így felelt: a szomszéd fülkében volt egy beteg ember és azon feküdtem. Most ez meggyógyult és nem

engedi, hogy rajta feküdjek: kidobott a fülkéből. Hát tisztelt uraim, a magyar katolicizmus az a beteg ember, akire a kivándorló (nem a bevándorló) ráfeküdt évtizedek óta. Most mikor a katolicizmus meggyógyulva kidobja, fülkét követel: szekularizálni akar és újra ránk akar feküdni. (Éljenzés és taps.)

Halljátok magyar katolikusok, legyen ez a jelszó: a fülke a miénk, ki a bevándorlóval! Az ülést bezárom és érsekünk ökegyelmességét felkérem, szíveskedjék főpásztori áldását adni. Az impozáns gyűlés a Himnusz éneklésével ért véget.

A IX. kath. nagygyűlés megnyitása.

A katolikus Népszövetség impozáns gyűlése után a közönség széteszlott. Alig mult azonban három óra, az utcák ismét megteltek ünneplőbe öltözött szegediekkel. A tanya világjellegzetes magyarjai ezir számra tódultak a gyűlés színhelyére, a világpompában diszlekedő Uj-szegedre.

A gyűlés színhelyét szolgáló hatalmas sátor katonai kordon zárta körül s csak jegygyel bíró ünneplőket engedtek be a sátorba.

Mikor az előkelőségek elfoglalták helyeiket dr. Csernoch János püspök az emelvényre lépett s szívből fakadó lelkes szavakkal üdvözlővén a hitvalló tábort.

A riadó éljenzéssel fogadott beszéd után dr. Lázár Gyula polgármester néhány keresetlen szóval köszöntötte a gyűlést, majd pedig gr. Zichy János v. b. t. t. orsz. képviselő az «Orsz. Kath. Szövetség Elnöke» mondotta el megnyitó beszédét.

Zichy János megnyitója.

Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Mélyen tisztelt Katolikus nagygyűlés!

Örömmel üdvözölöm önöket t. hölgyeim és uraim, kikkel hosszú éveken keresztül együtt művelem ezt a talajt, mely évekkal ezelőtt kopár sziklához volt hasonló, ma pedig sok idő mulásával, fáradságos munka után, már egy szép keretté változott, melynek virágaiban gyönyörködünk, melynek gyümölcseit élvezzük s melynek ma még zsenge fái alatt évek multán — mikor mi már nem leszünk — adja Isten, generációk fognak üdítő árnyékot, sőt oltalmat találni.

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim! nagyot, értékeset, fáradságos munka, sőt szenvedés nélkül alkotni lehetetlenség. Az a katolikus társadalom, mely összel mindég újból és újból kibontja zászlaját, hosszú fáradságos, sőt mondhatnám szenvedésteljes munka kérdése. Mert katolikus társadalom ugyan régóta van e házában, de öntudatra ébredt katolikus társadalmunk, mely tudatosan kijelölt célját tudatosan választott eszközökkel akarja elérni, csak azóta létezik, amióta az önök jóvoltából, nagy munka árán megalakult a katolikus egyesületek országos szövetsége. Ez a szervezet a maga természeténél, céljainak erkölcsi tartalmánál fogva egy nagy hatalmat képvisel az országban, melynek éppen azért mert nagyhatalom, óvatosan és okosan, de azért helyesen és következetesen kell eljárni. A mi törekvéseink minden antagonizmustól mentem első sorban államfentartó irányzatot követnek. Mi azért szerveztük a katolikus társadalmat, hogy mint olvat beállítsuk az állami élet szervezetébe a maga egészében, hogy azon erkölcsi tőkét, mellyel rendelkezünk, hazánk területén gyümölcsöztethessük. De hogy ezt tehessük, mindenekelőtt magunknak kell egy tőkét gyűjteni. Ez a mi törekvésünk. De kérdem, miért akarunk mi nélkülözhetetlen részé lenni a magyar társadalomnak? Azért ezt öszintén szólva bele akarjuk vinni a magunk etikai

Értesítés.

Van szerencsénk értesíteni szíves pártfogóinkat, hogy szeptember hó elsejétől angol uri szabó üzletünket Szent János utca 1. sz. a. megnyitjuk

Szíves pártfogást kérünk

Kiss és Társa

angol uriszabók Nagyváradon.

fellegását az állam szervezet-be, ami lelünk az ő lelkébe, gyengíteni akarjuk az ő erejét.

Nekünk nincsenek ö dőlő fegyvereink, de van meggyőződésünk és egy erősebb ideánk. Meg akarjuk hódítani a magyar közlelőgást azon világnézetnek, amelyet mi keresztény világlélegőségnek nevezünk, mely a mai hívő korban gyérül értékes. Ez szeretetre van építve. Mindent, ami szeretetre van alapítva, magában hordja a keresztény világnézetnek legalább igénytelen csiráját. Ezt a legnagyobb mértékben fokozott isteni gondolatot akarja bele vinni a katolikus társadalom az életbe. Ezt a törekvésünket meg nem támadhatja senki sem mert távol állunk a politika kicsinyes incselkedésétől. A mi céljaink és törekvéseink sokkal általánosabbak és nagyobbak, semhogy bele hagynók vagy bele tudnók illeszteni egyik vagy másik politikai párttörekvés aránylag szűk kereteibe.

De őszintén szólva nem is volna cél szerű, mert mi állandóan elvtársakat akarunk gyűjteni és sorakoztatni, már pedig erre a politika ereje azért se alkalmas, mert a napi politika rendszerint válaszfalakat emel és önkéntelenül nem a gyűjő, hanem az elválasztó momentumokat keresi.

A katolicizmus társadalmi értelemben hazánknak univerzális érdekeket képvisel. Onnan van ez, hogy olyanokat, akik felfogják és helyeshik a katolicizmus szervezetségeinek szükségességét, itt minden politikai pártban találunk olyanokat, akik lelkesen sikraszálnak a szocializmus megtámadott érdekeiért.

Minden politikai pártkülömbőség nélkül sorakoznak hozzánk oly egyes politikuskok, akik állandóan dolgozni akarnak katolikus szellemben a szociális téren. A mai társadalmi és politikai viszonyok pedig szigorúan parancsolják — az erők összesítésére vonatkozó törekvések érvényesítését. Ezen bevezetés után engedjék meg, hogy röviden megmondjam, mi a teendőnk. Azt mondta egyszer valaki, ha Szent Péter még élne, bizonyára ujságíró volna. Én aláírom ezt. Mert tudom, hogy valóban hatni, hódítani, csakis a sajtó útján lehet. Hogy működésünk sikeres legyen, mindenképp sokszorozni kell azt az akciót, amely hivatva van a keresztény világnézetet belevinni a közlelőgásba. Okosan, következetesen és mindenképp előttr magas nívón álló hírlapirodalom által. Azért mondom, hogy magas nívón álló hírlapirodalom által, mert nem követelhető senkitől, aki intelligens, hogy csak azért olvasson ujsagot, mert az katolikus irányu. A katolikus lapnak modernnek, élénknek, elfogulatlanak kell lennie. De hogy ilyené válhasson, ehhez pénz kell. Áldozatoktól e téren ne irtózzunk. És még valami. Röviden kifejezve: tintatartóba kell mindenképp mártani a tollat és nem szenteltvizbe. A Katolikus Sajtóegyesület irányítása és támogatása tehát egyik első feladatunk.

Szükségünk van önálló sajtóorganumra, amely nem merül ki politikai párt szolgálatában, amely nem egyes írók politikai nézeteit és véleményeit hirdeti, hanem az összes magyar katolicizmus egységes visszhangja és nem kizárólag politikai párt diadalra jutásáért, hanem a katolikus világnézetnek meg erősödéséért küzd. Második nagy feladatunk: irányítani befolyásunkkal a nép nevelést. Vagyis odahatni, hogy minél több, de főleg minél jobb hazafias katolikus népiskola létezzék e hazában. Azt az irányt azonban, mely a felekezeti iskola örve alatt államellenes, vagy legalább is a magyarsággal szemben barátságtalan irányzatot követ a katolikus iskoláztatás örve alatt, feltétlenül kárhoztatom. Amint a katolikus világnézetet belevinnék a magyar társadalom kultúrképes rétegébe, már nem féltem ifjainkat

sem állami középiskolánk, sem főiskolák befolyásától.

Istápoljuk tehát mi a rendelkezésünkre álló eszközzel a katolikus iskola-gyeületet. A harmadik kö, amelyen dolgoznuok kell a társadalmi tér. Azokba a nagykérdésekbe, melyek a létért való óriási küzdelemben csucosodnak ki, bele kell szólanunk nekünk is és foglalkoznuok kell mindennel, ami az ebbeli nyomorúság és hitet nem ismerő tátongó ür betölti.

A keresztény szocializmusé a jövő, az bizonyos. Mert ezen a téren vannak azon égető kérdések, amelyeket megoldani mindnyájunk kötelessége. A szociális bajok ily mérvű elmérgesedésének egyik főoka, hogy az emberiség közlelőgásából már majdnem teljesen kivesszett a krisztusi világnézet. Pedig ha volt valamikor erre szükség, ugy ez a pillanat a jelenlegi.

Át kell tehát térni az erkölcsi térre és ott kell keresni az orvosságot és azon eszközöket, melyek egy egységes szociálpolitikai akcióval karöltve bizonyára alkalmasak lesznek a bajok enyhítésére. Mert nem elég a szegény munkás bérét megfizetni: a jól megérdemelt bért szeretettel kell odanyujtanunk a munkásnak. Ott, ahol az érdekelt felek részéről az önmegadás sa' járó hűség és munka a szeretetből eredő, ott szociális baj nem létezhetik. Ezek a tulajdonságok azonban kizárólag erkölcsi alapon találhatók föl. A katolikus szövetségnek tehát elsőrendű feladata ezt a szellemet belevinni a társadalomba. Meg is kezdtük a munkát és folytatni is akarjuk, kérjük tehát az önök támogatását.

Egyelőre maradjunk tehát a munka ezen himes mezején. Főleg a sajtót és a népiskolát támogassuk. Ezek segítségével majd el fogjuk készíthetni a talajt arra, hogy minél szélesebben dolgozhassunk a társadalmi téren is.

Befejezván beszédemet. Bocsánatot kérek, hogy ismétlésekbe bocsátkoztam, de meggyőződés az, hogy vannak eszmék, melyeket eléggé ismételni nem lehet és amelyek csak azért válnak valóvá, mert annyiszor ismételtetnek. A katolikus kongresszusokon elmondott beszédek nem arra valók, hogy általuk szónoki babérokat arassunk, hanem arra hivatottak, hogy mindig újból és újból belekiáltssuk a közönség lelkébe azokat az elveket, melyeknek igazságáról meg vagyunk győődve és mindig újból és újból rámutathassunk azokra a sebekre, melyeket gyógyítanunk kell. Ha a mi kiáltásunk ezer lélekben visszhangra talál, ha minden évben csak egy téglát hordunk azon épülethez, mely hivatva lesz mint fellegvár megvédeni a társadalmat a tagadás szellemének inváziójától, ekkor már igen sokat tettünk.

Folytassuk e munkát lankadást nem ismerő kitartással! Midőn Önöket e helyről erre ismételve föl hívom, megnyitom a IX. katolikus nagygyűlést.

A riadó éljenzéssel fogadott beszéd után felolvasták az üdvözlő beszédeket, végül pedig megalakították a szakosztályokat.

Ezzel a nagyszabású gyűlés véget ért. Az ünneplő közönség ezután a belvárosi plébánia templom elé vonult, ahol plébániák szerint feloszlottak.

A gyönyörű eucharisztikus körmenetben Városházai kalocsai érsekkel élen résztvettek a püspöki kar Szegeden levő tagjai, továbbá az összes szegedi papok. A hatalmas, tizezrekre menő menet bejárta a várost. Amerre csak elhaladtak az ájtatos hívek a házakat szépen földiszították.

A második nap.

A hétfői nap legnagyobb részét a szakosztályok ülései foglalták el. Este 5 órakor nyílt városi ülést volt, melynek kimagasló pontja volt

Prohászka Ottokár dr püspök beszéde. A beszéd óriási tetszéssel találkozott. Igen tetszett Vass József előadása is, valamint Nagy Emil orsz. képviselő beszéde. A második napot este 8 órakor a nagygyűlés lakomája zárta be.

A román egyház konfliktus a kormányval. Mint megbízható forrásból értesülünk, Apponyi kultuszminiszter nem ragaszkodik a Tóth János államtitkár által kiadott hit-tantantási rendelet végrehajtásához. A rendelet Tóth államtitkár június 24-én adta ki, tehát akkor, amidőn a kormány lemondásban volt és Apponyi már egyáltalában nem járt a miniszteriumba. Ennélfogva Apponyi ugy véli, hogy a jelenlegi kormány, mely szeptember 28-án ismét lemond, nem dekretálhatja ilyen fontos rendelet végrehajtását.

Az orvos-kongresszus.

Az orvos-kongresszust tegnap délelőtt 11 órakor nyitották meg a Vigadóban. Hatalmas embertömeg nézte végig a gyönyörű ünnepélyt. A világ minden részéből összejött orvosok frakkban vagy diszruhában jelentek meg.

A beteg Müller Kálmán helyett báró Korányi Frigyes üdvözlőre néhány szóval a megjelenteket. Utána föállott József főherceg és francia nyelven a következő beszédet mondotta:

Uraim! Nagy örömmre szolgál, hogy nekem jutott a szerencse, hogy ő Felsőge képviselőjében a XVI. nemzetközi orvos-kongresszust megnyissam.

Uraim, az emberiség szolgálatában állani, összes fizikai erőnket és szellemi képességeinket, melyeket isten nekünk adott, embertársaink javának szentelni, ez volt és lesz mindenkor ideális célja életünknek. Mindnyáján egymásra vagyunk utalva. Es minden ember egyéni értéke abban az arányban növekszik, amint munkájával embertársainak és az egész emberiségnek használ.

Ami ily módon áll az egyes egyéne, fokozott mértékben érvényes egy egész hivatásra és ebben a tekintetben mindenkinek becsületesen be kell vallania, hogy kevés foglalkozási ág van, amely az egyénre, a családra és végső következményeiben az államok egész életére oly mély és megszeható befolyást gyakorol, mint az Önök mestersége.

Minden élő lénynek megvan a vágya — és joga van hozzá — hogy boldog legyen és minél hosszabb ideig legyen boldog. Es nem új igazság, hogy a földi boldogság legfőbb feltétele az egész-éges, megelégedett és hosszú élet. Valamint az egészséges családapa erős karja és gondolkodása előfeltételei az egész család boldogságának, ugy az egymásra következő generációk egészsége és élettartama alapját képezi az államok és ennélfogva az egész emberiség boldogságának.

Amidőn tehát Önök, uraim, azon fáradoznak, hogy tudományukkal az egyén egészségét veszélyektől megóvják, betegségből kigyógyítsák, munkaképességét helyreállítsák, amidőn egyetlen más hivatással össze nem hasonlítható erőfeszítéseik útján megóvni igyekeznek a lakosság összességét mindattól, ami az egészséget és az életet tenyegeri, — érdemessé válnak nemcsak az egyének elismerésére, hanem joggal megilleti Önöket az egész emberiség hála is.

Zárdába menő leánykák részére **iskolakötények**, harisnyák, keztyük, reggeli és sárcipők, esőernyők, fiókos tükrök, evőeszközök, mosdótálak, haj-, ruha- és fogkefék, ugyszintén fésük, szappanok és iskolatáskák, könyvszijak, toktartók legjutányosabban szerezhetők be

Friss és Társánál
Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

A legbensőbb hálával azokért az eredményekért, amelyeket Önök eddig is elértek, és abban a biztos reményben, hogy a mostani összeövetel is elő fogja mozdítani az orvosi tudomány fejlődését, hogy Önök általában emelni fogják a civilizáció színvonalát, enyhítik az egyének szenvedéseit, erősítik az állam gazdasági alapfeltételeit, — ezekkel az érzelmekkel kérem a Mindenható dús áldását a kongresszus összes tagjaira és munkálataira és Öcs. és kir. apostoli kir. Felsége nevében a kongresszust megnyitottnak jelenteni ki.

József főherceg után a kormány nevében Apponyi Albert üdvözölte a kongresszust, szintén francia nyelven. Fülepp Kálmán főpolgármester a főváros üdvözlését tolmácsolta.

Dr. Grósz Emil, a kongresszus főtitkára tette meg ezután titkári jelentését. Utána a különböző nemzetek megköszönték az üdvözlést.

Szerencsétlenség a pályaudvaron.

Tegnap délelőtt a vasúti állomásnál, az új fűtőház építése közben nagyszabású szerencsétlenség történt.

A pályaudvartól mintegy kilométernyi távolságban négy csupasz fal és egy hosszú kémény nyulik a levegőbe. Ez a készülőben levő új fűtőház.

Mielőtt a benső munkálatokhoz és az épület vakolásához fognának, előbb fedél alá akarták azt helyezni.

Az épület közepén egy óriási árbóc van felállítva, egy reá erősített csigával. Ennek az a rendeltetése, hogy a földre fektetett és felszerelt vasgerendákat felhúzzák és az oldalfalak tetejére fektessék. Ezeket a vasgerendákat, már négy hete húzzák fel és helyezik az oldalak lapos tetejére. Ezen idő alatt 19-et raktak már fel.

Tegnap reggel 19 munkás szorgalmasan dolgozott a vasgerendák felállításánál s 8 órakor abban hagyták a munkát, hogy megreggelizzenek. Reggeli után ujjult erővel fogtak hozzá a félbehagyott munkához. Négyen, köztük Novák Mihály is az árbóc országút felőli oldalán a csavarokkal és vaskapcsokkal felszerelt vasgerendák felhúzásánál foglalatostkodtak. A többi 15 lakatos az ellenkező oldalon a vasgerendák felszerelésén dolgozott.

9 óra után egyszerre nagy recsenés-ropanás között leszakadt a vasszerkezetű, 19 vasgerendából álló tetőzet. A vasgerendák tompa zuhanással vágódtak részint a földhöz, részint pedig a téglából épült kolosszális vastagságú oldalfalakhoz.

A nagy robajra a szerencsétlenség színhelyére rohantak az összes közelben dolgozó munkások. Az egész épület valóságos portenger volt.

A fűtőházban rémes látvány tárult a beözönlők szeme elé. Az összegörbült vasgerendák között bezúzott fejjel és eltört lábbal feküdt Novák Mihály 21 éves lakatossegéd. Társai, miután kihúzták a romok közül, értesítették a mentőket, kik a sebesült Novákot, miután dr. Munk Béla pályaorvos bekötötte, beszállították a biharmegyei kórházba. Novák jobb lába boka fölött törött ketté, ezenkívül fején szenvedett zúzódásokat.

A fűtőházat Weitzer és társa aradi waggon-és gépgyár részvénytársaság vállalta egyenesen az államvasutaknál és az építkezést Balázs Antal vezeti.

A szerencsétlenség hírére Kolozsvárról különvonattal jött ide Fármay üzletvezető egy bizottsággal, akik a helyszínen vizsgálatot tar-

tottak. A romokat lefotografálták. A rendőrhatalóság szigorú vizsgálatot tartott annak megállapítására, hogy kit terhel a felelőség.

A szerencsétlenségről az üzletvezetőség a következő kommunikét adta ki:

Nagyváradon épülő körútvezetőházban Weitzer aradi gyár által szállított és szerelés alatt álló vasfedélszék, melyből már 19 vas fűszerezet egymással ideiglenes csavarokkal összekapcsolva fel volt állítva, ma délelőtt 9 óra 20 perckor teljes egészében összedőlt és a földre zuhan.

Egy lakatos alsó lábszárán törést szenvedett. Egyébb embersérülés nem történt. Falazatban lényeges kár nem esett.

Szigoru vizsgálat folyamatban.

Fármay,
üzletvezető

Választás a polgári iskolánál.

Harmadszor ült össze az iskolaszék, hogy a polgári iskolánál üresedésben levő rajztanári állást betöltsé és igazgatót jelöljön.

A választó gyűlést Mezey Mihály vezette. Négy pályázó jelentkezett a rajztanári állásra, úgymint: Kálmán László, Kelemen Izidor, Kiss Zoltán és Czékus Kálmán. Választás előtt vita tárgyat képezte, vajjon megválasztható-e Czékus Kálmán, ki a pályázati határidő lejártá után jelentkezett az állásra. Hosszabb vita után szavazás alá bocsájítják a kérdést. Egyforma szavazatszám volt a választás eredménye (9—9) s így az elnök döntött Czékus javára azzal indokolva, hogy a pályázati hirdetésben nem volt kötelezőleg kijelentve a határidő letelte előtti tolyamodás.

Ezután magára a választásra tért át a gyűlés s Czékus Kálmánt 12 szavazattal Kálmán László 10 szavazata ellenében választotta rajztanárnak.

Majd Adorján Ármán dr. vette át az ülés vezetését.

A költségvetés tervezetét, azt a gyűlés némi vita után 100 korona változtatással elfogadta.

Végre a polgári iskola igazgatói jelölésre tértek át.

Az elnök előterjesztésére a felforgó körülményeket és a szolgálati éveket véve tekintetbe Felicides Lajost, Mikusay Jánost és Buday Alajost jelölték. A jelöléseket a gyűlés vita nélkül elfogadta, csupán az lett kérdés tárgya, hogy a sorrend lényeges-e, vagy pedig mind a három egyformán és kiemelés nélkül jelöltettek. Erre vonatkozólag Szokoly Tamás képviselő tette fel a kérdést. Várady Zsigmond és Hoványi Géza hozzászólásával megállapította az elnök, hogy a felforgó körülmények és a szolgálati évek figyelembe vételével tette meg jelölését.

Ezel a gyűlés, melyet Adorján pártatlanul vezetett, véget ért.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Személyi hír.** Gerő Ármán főkapitány szabadságáról hazaérkezett, hivatalának vezetését átvette.

* **Báró Karg kitüntetése.** Ő Felsége megengedte, hogy a nagyvárad cs. és kir. 37. gyalogezred volt parancsnoka Bebenburgi báró Karg János a 64. gyalogdandár parancsnoka a spanyol királyi katonai érdemrend nagykeresztjét viselhesse.

* **Hódolás Zepelinek.** Több mint egy negyed órán át végezte a Zeppelin III. a temelhofi mező felett 150—200 méter magasságban hatalmas körmozgásait Amidőn a léghajó előlő részét katonák kötelekkel erősen tartották, a léghajóban lévők kiszálltak. Vilmos császár üdvözölte Zeppelin grófot, miközben a zenekar a Deutschland, D.utschland über alles dalt játszotta. Ezután a császárné és a császári ház többi tagjai szívélyesen üdvözölték Zeppelin grófot. Reicke polgármester beszédet mondott, amelyben Zeppelin grófot mint a nép hőst és kedvencét ünnepelte. Végül Vilmos császár háromszoros hoch ot mondott Zeppelinre. A császár és Zeppelin gróf ezután automobilon a kastélyba mentek.

* **Pusztító tüzvész.** Szombaton délután 5 órakor Berekböszörmény községben Boka László udvarán tűz keletkezett. Hatalmas szalmakazal gyulladt ki. A lakosság azonnal hozzáfogott a mentéshez, azonban a szél miatt nem tudták a tüzet elfojtani. A tűz átcsapott Möricz Imre házára, mely szintén elhamvadt. A szikrákat a nagy szél a szomszédos utcára is átvitte, itt Pápai Sándor, Vad Lajos, Szivos Imre és Bere János házeit is elhamvasztotta. Az elpusztult házakkal elpusztult az elősorolt gazdáknak minden gabona és takarmány termésük, sőt Vad Lajosnak egy lova is beégett. Az oltó emberek munkáját nagyban megnehezítette az, hogy a közelben levő kutak rövid idő alatt kimerültek és vizet nagy távolságból kellett szállítani. A kár meghaladja a 25.000 koronát. A mezőkeresztési csendőrség megindította a vizsgálatot, mert nagy a gyanu, hogy a tűz gyújtogatásból keletkezett.

* **Bleriot megsebesült.** Bleriot ma déleltől fel 11 órakor, amidőn programmon kívül felszállt, megsebesült, úgy hogy automobilon kellett a tribünig szállítani. Hírlik, hogy a bal esetet a motor robbanása okozt és hogy a repülőgép meggyuladt. Bleriot könnyebb égési sebeket szenvedett balkezén és arcában. Sze meit sértetlenek maradtak. Bleriot készülékével a földre zuhant és arcában könnyen megsérült. Készüléke teljesen összetört.

* **Milyen lesz az idő.** A »Meteor« írja: Ujra szeles idő várható. Nagyobb csapadék és állandó lehűlés azonban csak a szept. 1-i csomópont hátáskörében fog beállani s változó időjárással a 6-ik csomópont hatásköréig tart. Ezt a követőleg állandóbb időt várhatunk, de 14-ike körül Jupiter befolyása alá kerülve, ismét változatos a válik időjárásunk. A 16-17-i csomópontok meleg jellegűek, úgy hogy szeptember hónap közepé része még elég kellemes napokat ígér, s inkább csak a 29. és 30. csomópontok fenyegetnek kellemetlenebb változással s erősebb csapadékos idővel. Szeptember hó csomópontja: 1—2—3—6—14—16—17—18—22—29—30-ra esnek, melyek közül leg-erősebb hatásuk 1—6—14—16 és 29-ikiek, 1-ső csapadékos és hűvös; 6-iki meleg; 14-iki viharos vagy esős; 16-iki meleg állandó; 29-iki hűvös, esős, szeles vagy viharos jelleggel.

* **Gyújtogató részeg gyermek.** Vasárnapi számunkban megírtuk, hogy Sitervölgy községben nagy tűz pusztított, mely csaknem az egész község lakosságát koldusbotra juttatta. A tűz lokalizálása után a csendőrség és az előjáróság szigorú vizsgálatot tartott a tűz

keletkezésének megállapítása végett. A nyomozás borzalmas felfedezésre vezette a hatóságot. A tűz után ugyanis Koszta Tógyer egy 73 éves ember jelentette a csendőrségnek, hogy unokája a négy éves Gábor eltűnt. Hosszu kutatás után a gyermeket a leégett házak romjai között keresték és tényleg meg is találták szénné égve saját szüleinek padlásán. A vizsgálat azt is megállapította, hogy a pusztítás napján Koszta Tógyer együtt volt unokájával és a gyermeknek pálinkát adott inni. Mikor már az öreg ember ittas lett, a gyermeknek cigarettát adott és magára hagyta. Koszta Tógyer ezután a házba ment aludni, ahol a tűzlárma ébresztette fel. A gyermek, aki miután ittas volt, a cigarettával a padlásra mászott és ott az égő cigarettát eldobva ő is aludni ment. Az égő cigarettától a szalmával fedett ház pár perc alatt lángot kapott, az ittas gyermek oly mélyen aludt, hogy a tűz nem ébresztette fel és ott égett el a házzal együtt. A nagyfokú gondatlansággal terhelt öreg ember ellen megindították az eljárást.

* **Garázda fodrászsegéd.** Fábán Lajos foglalkozás nélküli fodrász segéd ittas állapotban megátámadta mostoha anyját s késével megakarta szurni Fábán Józsefné bemenekült szobájába, ahol vendégei voltak. Fábán Lajos azonban utána ment s ott Tamás Gyulánét, Fábán Józsefné sógorasszonyát akarta megszurni. Miután azonban sem Tamás Gyulánét, sem Fábán Józsefnét nem találta meg a szobában a berendezést össze-vissza rongálta. Azt ígérte, hogy rájuk fogja gyujtani a házat. A bűnvádi eljárás folyamatba tétetett.

* **Késelő inas.** Réder Menyhért 13 éves cipész tanonc, ki Friedmann József cipésznél van alkalmazva, az őt figyelmeztető Jakabzón Adolf cipészsegédet vállán, karján és nyakán u. n. »abnéhmerrel« megszurta. Réder Menyhért lezárattott s ellene az eljárás folyamatba tétetett.

* **Eltűnt pénz.** Folyó hó 23-án Florucc D-meier szombatsági lakos buzáját eladva a Zöldfa utcai Weimann-féle söraktárban marha követ vásárolt. Ez alkalommal állítása szerint a zsebkendőjébe bekötött 1 drb. 100 koronás, 2 drb. husz és egy drb. 1 koronást egy rizskásás zsákra tette le. Fizetés alkalmával eltávozott s mintegy 10 perc múlva vette csak észre, hogy a pénzt a rizskásás zsákon felejtette. Visszament, azonban már azt nem találta ott. A rendőrség a pénz titokzatos eltűntetőjét keresi.

* **Ellopott bőrönd.** Tegnap este 10 óra tájban báró Szepesy József a vasúti állomáson két táskáját átadta a hordárnak, hogy a vasúti kocsiába tegye be. Beszálláskor kellemetlen meglepetés érte, amennyiben a hordártól az egyik táskát valaki ellopta. A vereses téglaszínű bőröndben volt egy fekete szalon öltöny, egy fekete szalon öltöny, egy fehér tenisz öltöny, fehérneműk és más apróságok. A tettest nyomozza a redőrség.

x **ISKOLAI BEIRATÁSOK** megkezdődtek, mely alkalomból ajánljuk gyermek cipők, kalapok és fehérneműk beszerzésére REICHARD áruháza céget Fő-utcán.

x **Telefon 897.** Az őszi idény közeledtével van szerencsénk a n. é. vevőközönség b. figyelmét felhívni újonnan berendezett és megnagyobbított üzletünkre, melyben berlini és párisi divat tudósítások alapján egy női felöltőknél, mint a szövet és fehérnemű osztálynál a legszebb és legfinomabb áruk vannak raktáron. Mérték után megrendeléseket jutányosan eszközölünk. Tisztelettel Klein Géza és Ödön Nagyváradi Rákóczi-ut 2.

SZÍNHÁZ.

Diósy Nusi bucsuja

Szintársulatunk sok jeles és általában kedvelt tagjától kellett elbúcsuznunk a szezon végével s legelőször tudjuk, hogy utódja alig lesz képes megbetölteni elődje helyét, hogy ne kelljen minden a saját közönséggel az eltávozott művészre visszazöndölnünk. »Számos kommt was besteres-nacht, mondja a német s igaza van, különösen a színészetben, a hol a közönség megszokott kedvenceit néhazen felejtje el s szinte ellenszenvvel fogadja az újonnan érkezőt, míg a sok lázadsággal megszeretteti magát.

Diósy Nusi mindjárt megérkezésekor, egy csapásra meghódította a közönséget. Nem csoda, mert éveken át nem volt a társulatnak valamire való operett primadonnája. Diósy Nusival egyszerre vérbeli, elsőrendű primadonnát nyert a társulat, aki sikkes és bájos megjelenésével, szép táncával, pajzán, temperamentumos, de mindig izékes játékával, de különösen nagyterjedelmű, tiszta csengésű hangjával egyszerre belopta magát a közönség szívébe. A színpadon mindig jókedvű volt s megjelenésével életet öntött a legunalmasabb előadásokba is.

Távozását igazán sajnáljuk s velünk együtt az egész közönség, de reméljük, hogy hacsak a fővárosi színházak valamelyike el nem veszi a vidéktől, vagy — férjhez nem megy, akkor viszontlátjuk még őt a Szigligeti-színház deszkáin. Utódjának nagyon nehéz lesz a helyzete, ha pótolni akarja a távozót.

A vasárnapi bucsúeste ovációi, virágcsokrai, ajándékai mutatták legjobban a közönség ragaszkodását a távozó művészre, akit sokáig nem fogra elfeledni a színházbarátok.

— 8.

TANÜGY.

Beiratás. A váradvelencei róm. kath. elemi és leányiskolákban a beiratások szeptember 1., 2., 3., 4., 6. és 7. napjain tartanak és pedig délelőtt 8 órától 11 ig, délután 2 óráig. Kérnek a t. c. szülők, hogy a gyermekek értesítő könyvecskéjét, születési és oltási bizonyítványát is hozzák magukkal. 8-án Veni Sancte, 9-én kezdetét veszi a tanítás.

Igazságszolgáltatás.

Szeptember havi esküdtek.

Vasárnap délután Bary József elnökle mellett megtörtént a szeptemberi esküdtek ki-sorsolása a következő eredménnyel:

Rendes esküdtek lettek:

Barta Márton földbirtokos Nagybjom, Reismann Mór bankigazgató, Palóczy Károly magánzó, Csikos János kereskedő Nagyszalonta, Sz. Király Andor m. árv. ülnök, Déry János üvegkereskedő, Polyák István bérlő Bihar, Markovits Antal nagybirtokos Inánd, Magyarai Jenő v. számtiszt, Végh József ref. lelkész Ersemjén, ifj. F. Tóth Ferenc kisbirt. Csökmő, ifj. Hajdu A. gazdatiszt Geszt, Kugler Antal ny. ezredes, Csávássy Gyula nyomdabérlő, Bumbera István férjiszabó, ifj. György László m. árv. ülnök, Petri Gyula realtanár, Nagy Lajos tanító, Bognár Sándor borkereskedő, Tátray Sándor lakatos, Erdős József háztulajdonos, Marjay Albert földműves Bihar, Schenker Ferenc bankfőnök-helyettes, Olasz Elemér földbirtokos, Sárközy Lajos földműves Bihar, Andrányi Gusztáv vaskereskedő, ifj. Debreceny Lajos géplakatos, Törös László pü.

számtiszt, Bihari János B.-Ujfalu és Keszte János Nagyváradi.

Pót-esküdték:

Voszka Ferenc cipész, Nemes Lajos timár, Lovas Dániel szabó, Bodnár János hentes, Hilf Adám sütő, Kiss Gyula kádár, Jakus Kálmán asztalos, id. Joó Ferenc szücs, Tokai János földműves és Pankolics Károly ács Nagyváradi.

KÖZGAZDASÁG.

A tenkei állatkiállítás.

Augusztus hó 29-én nagy érdeklődés mellett folyt le a tenkei szarvasmarha kiállítás, mely ugy a felhajtott állatok számánál, mint a kiállított állatok minőségénél fogva kiváló sikerű volt. A kiállításon csak magyar fajta szarvasmarha volt bemutatva. Jól esett látni azt a szép kollekcziót, melyet Besseney Zoltán kivételével, mind kis tenyésztők állítottak ki s csak elismerésünket nyilváníthatjuk a Tenke és vidékének kisgazda közönségével szemben, hogy ezt a hasznos és szép magyar fajta jószágot tisztán fenntartják és tenyésztik, s nem térnek át a nyugoti fajta tenyésztésére, mely az ottani viszonyoknak nem is volna megfelelő.

A kiállításon be lett mutatva 80 darab magyar fajta tehén, 45 drb. üsző és 10 dr. bika. Nagyon szép szám ez egy vidéki kiállításnál, miben Fráter Emil főszolgabírónak nagy része van, mert járásában nagy agitációt folytatott a kiállítás sikere érdekében.

A kiállítást állandóan nagy közönség kísérte figyelemmel, közöttük Lovassy Andor Tordaaranyosmegye alispánja is ott volt.

A kiállítást Markovits Antal gazdasági egyleti elnök reggel 9 órakor nyitotta meg, fejtegetvén a kiállításnak fontosságát, állatnyésztésünk fejlődésére vonatkozólag, mely után megalakította a bírálóbizottságot. Felkérvén annak elnökéül Nadányi Miklós, tagokul: Berke Károly, Györffy László, Kiss Ernő, Marossy Antal, Miskolczy István, Molnár Imre, Sebes Gyula, Szlovák Ede, Timár Emil, Zeller Frigyes, jegyzői teendőket Weingärtner Andor gazd. egyleti titkár teljesítette.

A bíráló bizottság a kiállított állatokat tüzetesen megsejmelte és általános megelégedésre a díjakat a következőknek ítélte oda:

I. Teheneknél:

I. díj, nyerte L. Köteles Józsefné. II. díj, nyerte B. Orbán Károly. III. díj, nyerte Illyés János. IV. díj, nyerte B. Orbán József. V. díj, nyerte Köteles János. VI. díj, nyerte Avramutz János.

II. Üszők:

I. díj, nyerte Boros István. II. díj, nyerte B. Orbán József. III. díj, nyerte Ambrus Ferenc. IV. díj, nyerte L. Köteles János. V. díj, nyerte P. Orbán Péter. VI. díj, nyerte Ióva Péter. VII. díj, nyerte M. Köteles János. VIII. díj, nyerte Boros János.

III. Bika.

I. díj, nyerte P. Köteles Károly. II. díj, nyerte Bagosi József.

Oklevéllet lettek kitüntetve:

Besseney Zoltán csoportos kiállítása. Vajda János hosszuaszoí lelkész és Felhér Mihály tenkei lakos kiállított állataikért.

A megállapított díjak a helyszínen kiosztattak, mely után Markovits Antal egyleti elnök tartalmas beszéd kíséretében a kiállítást berekesztette.

A kiállítás után a tenkei fürdőben társas ebéd volt, melyen résztvettek: Bernáth Lajos, Detrich Endre, Erdős Ignác, Fráter Zoltán, Fráter Emil, Kiss Ernő, Knauer Árpád, Kozocsa Márton, Liszka Gyula, Lovassy Andor, Markovits Antal, Markovits Kálmán, Markovits Manó, Marossy Antal, Molnár Imre, Nadonyi Miklós, Ötvös Béla, Roxin György, Sebes Gyula, dr. Sebes Lajos, Somogyi Lajos, Szabó Sándor, Szarka

Ignác, Szlovák Ede, Szlovák István, Teokár Gusztáv, Timár Emil, Vadik Virgil, Weingartner Andor, Heller Frigyes és Barke Károly községi főbíró vezetésével 30 kispazda.

A társas lakoma, melyen több felköszöntő is lett mondva, kellemes hangulatban d. u. 3 órákor véget ért, melyel a tenkei gazda-ünnepély befejezést nyert.

Pusztuló állatállomány. Az élesdi járás állatállománye oly rosszul áll, hogy ha valami közbe nem jön és a hatóság a legszigorúbb intézkedéseket nem fogantatja, úgy az egész járás állatállománya kipusztul. A napokban megtörtént, hogy Mezőtelki községben lépett fel az agy és gerincagy burok lob, mely oly heves szedi áldozatait, hogy a lakosság kétségbe van esve miatta. Mint élesdi tudósítónk jeleni telefonon, a járvány most már nemcsak Mezőtelki községben pusztít, de áttelepett a szomszédos Czéczke községbe is és ott még nagyobb arányokban pusztítja a marhaállományt. Tegnap reggel Czéczkéről utnak indítottak egy 150 darabból álló tehéncsordát Nagyvárad felé. A csorda Mezőtelegről minden veszedelem nélkül jutott el, Mezőtelegről községben a szarvasmarhákon igen erős mérvben jelentkezett az agy és gerincagyburok lobtűn, mely s alig kinezta az állatokat néhány percig, a csordából ötven darab elpusztult. Kanta Jenő megyei főállatorvos a helyszínrre utazott és megtette a kellő óvintézkedéseket. A zárlat, mely eddig Mezőtelki községre vonatkozott, valószínű, hogy most már az egész Körösvölgyre ki lesz terjesztve.

Budapesti tűzdetudósítások.

A gabonatózsde határidői.

Budapest, augusztus 30.

Délután 4 órákor.

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr	11.80
Rosé okt.	10.29
Zab május a	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909	7.86
Tengeri jul	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdózsde.

Délután 4 órákor.

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	739.75
Leszámoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értékdózsde 1909. aug 30.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földterherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papirban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bank részvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	651.00
Paris vista	689.50

20 frankos (Napoleonder)	—	19.03
Német birodalmi márka	—	117.56
20 márkás arany	—	23.51
Magyar nyeresemény sorsjegy kölcsön	—	93.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	90.40

Dr. VUOSKICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 47
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 17
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 28
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

Belépési felhívás

a VII. évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében Nagyváradon alakult **Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet** július elsején 7-ik évtársulata megnyitott. Mindenki tetszésszerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülendő hazzonnal együtt fog ez üzletrészeseknek visszafizetelni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hitel igényeit kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellyel, hogy a **takarékosság ügyét szolgálja**, tagjainak betéteik négyötöd része erejéig **kölcsönt is nyújt**.

Vidéki tagok a heti befizetéseket postai befizetési lapok után teljesíthetik. Felvételi díj üzletrészenként 10 fillér s az első heti befizetés után mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünknek tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi-ut Barts, Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

A Belvárosi Takaréék és Hitelszövetkezet
igazgatósága.

Szülők figyelmébe!

Chrisztoné Dús Ilona

tulajdonát képező hatóságilag engedélyezett **háztartási iskolában** (Rákóczi ut 15.) folyó hó 15-étől az ugyancsak hat. erg.

kézimunka tanfolyam is

megnyitott, szakavatott, okleveles tanítónők vezetésével, **melyre növendékek felvétetnek.** A tandíj igen mérsékelt. El-sajátíthatók az összes

női kézimunkák

valamint **felsőruha és fehérnemű szabás és varrás.**

Növendékek felvétetnek a

főző-tanfolyamra

is a szünidőre, kik csak havi tandíj mellett a legfinomabb sütemények, cukorkák, sütek, pástétomok, krémek, gyümölcsbefőzések készítését is kényesen elsajátíthatják.

Vidéki növendékek

bentlakásra elfogadotnak. Az intézetben igazi családi felügyelet és gondozásban részesülnek.

Felvilágosítást nyújt

az igazgatónő.

Nagyvárad, Rákóczi-ut 15. sz.

Meghívó.

A Lévai Márton-léve könyvekötezet, vonatkozó in ézet és üzleti könyvegyár részvényirtasaság 1909. szeptember 8-án d. e. 11 órákor Nagyváradon Fő-utca 20. sz. a. saját házában megtartandó **rendkívüli közgyűlésre.**

Tárgysorozat.

1. Igazgatóság és felügyelőbizottság tagjainak kiegészítése.
 2. Esetleges indítványok.
- Nagyvárad, 1909. augusztus 30.

Az igazgatóság.

* A közgyűlésen személyesen, vagy meghatalmazott által résztvenni óhajtó részvényesek tartoznak részvényeiket három nappal a közgyűlés megtartása előtt a társaság pénztáránál letétbe helyezni.

A letétbe helyezett részvényekről a kiállított elismervény igazolásul szolgál a közgyűlésen való részvételre és szavazatra.

Lapárusítók

férfiak és nők napi 2—4 kor. keresetre **azonnal felvétetnek.**

Cím a kiadóban.

Amerikai higienikus
ágytolltisztító intézet

Dr. Silvermán és Társa
Nagyvárad, Alapi-utca 2.

Elismerőleg nyilatkoztak alant nevezett szakorvosok u. m.: dr. Baróthy Ákos városi tisztí orvos, dr. Fráter Imre biharmegyei közkórházi igazgató-főorvos, dr. Fischer Imre izr. kórház főorvosa, dr. Mayer László városi tisztí orvos, stb. Képes 10 órai működése alatt 250 kgr. tisztított és sterilizált ágytollat szállítani. Az árak igen mérsékelték, amennyiben 34 fil. kilogrammjá,

A legmegbízhatóbb arcápolószer a szeplő és májfolt ellenes

Lilium-Krém

szappan és puder.
Ára 1—1 korona. Ára 1—1 korona

Kapható:

„Arany-Sas” gyógyszerárban
Nagyváradon, Szent László-tér.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az
élesdi erdőségeinkben

**termelt tűzifa
szállítását és eladását**

megkeztük
s ajánljuk vagononként
és méterenként

I-ső osztályu

:: bükkhasáb tűzifánkat ::
házhoz is szállítva

Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi
irodánkhoz (Uri-utca 3 sz.)
és **Friedl és Társához** Te-
lek-y-u. 16. **Telefon 914.**

— **Telefon 814.** —

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerü
Fatelítő r.-t Nagyváradon.

Kecskeméthy István

tterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb
kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű
:: tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák
étlap szerint, vagy megállapított árak mel-
:: lett elfogadtatnak. ::

Abonansék elfogadtatnak mérsékelt árak
:: mellett ::

*Egyben van szerencsém a vidéki
utazó közönség szíves figyelmét
felhívni, hogy vendég szobáimat
ujjonnan berendeztem és tisztán-
tartására különös gondot fordít-
tok. Ugyszintén a szállóhely olcsó
ár mellett szíves rendelkezésre áll.*

*Hol szórakozunk esténként? csak is a
NEMZETI SZÁLLODA hűvös és kel-
lemes kerthelyiségében, hol minden este
mozgófénykép előadások tartatnak ci-
gány zene mellett. Minden második
nap teljesen új műsor.*

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérloje.

Állami felügye-
let alatt álló

nagyváradai középiskolai internátus

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére,
Egyenkinti tanítás nevelőtanárok vezetése és ellenőrzése mellett.
Szigorú korreputálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az ellátás, tan- és nevelés díja egy tanévre 700 kor.

Az intézet a város **legegészségesebb** helyén fekszik, közel a **taninté-
zetekhez**. Bő tájékoztatót kívánatra küld az intézet **tulajdonosa** és
igazgatója, kivel értekezhetni lehet naponként **9—12-ig**,

Nagyvárad, június hó 22.
Tisza Kálmán-tér 9.

D É N E S P Á L,
intézettulajdonos és igazgató.

**A Nagyváradai Hitelbank Részvény-
társaság**

Üzlet helyiségét

1909. május hó 5-én a **Szent László-
tér** és **Zöldfa utca** sarkán levő **Deutsch
K. I.-féle** ház emeleti helyiségébe he-
lyezte át.

Bejárat a Zöldfa-utcai részen.

Iskolai idény beálltával

fedezzük szükségletünket kész fiu- és gyermekruhákban csakis

KÁLMÁN FERENCZ

férfiszabó kész ruhaáruházában

Nagyvárad, Rákóczi-ut. (Az Orsolya-zárdával szemben.)

Legjobb helyen készült munka

Utólérhetetlen olcsó szabott árak.

Új üveges üzlet.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becsis tudomására hozni, hogy Nagyváradon Hant Frigyes cégnél **11 évi praksisom után** épület-üvegezési és kőpiketezési üzletemet **Olasz, Szt. János u 2. Grám-útszán** megnyitottam.

Fő örökvésem, hogy a n. é. közönséget tisztelettel munkámmal és szolid kis-ogálással meggyerjem. — Épület-üvegezési és kőpiketezési a legnagyobb pontossággal teljesítem, üvegporc-lán konyha edényeket jutányos árban szolgálok. A n. é. közönség pártfogását kérve mély tisztelettel:

Dobó (Duhopolszky) Alajos.

EUROPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely. Nagyvárad legszebb — vadregényes kertje a hegy tővében. Minden este elsőrangú mozgatókép előadás. *Kizárólag saját szüretelésű borok.* Frissen csapolt kőbányai sör. Esténként cigány zene. Kifogástalan magyar konyha. Polgári árak.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

A Nagyvárad Sörfőzde „Bihar”
söresarnoka.

Kossuth-utca Fűchsl-palota.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy külföldi példa szerint **à la couvert étkezést** rendezek be a mai naptól fogva.

1 ebéd 1 K. 10 f.

állap szerint **3 tal ételből**; leves, főzelék és sültől álló. Ugyiszintén

1 vacsora 70 f.,

melyek jó-ágra és finomságra egyik leg-híresebb konyha által sem lesznek felülmulva

Versenyezek a leghíresebb és lefinomabb fővárosi konyhákkal.

Nagyvárad sör gyári kimérésben.

Legfinomabb nagyváradl és érmelléki borok.

Számos látogatást kér kiváló tisztelettel

Popovits Sándor,

üzletvezető.

MAGYAR BANK

Részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota

ALAPTŐKE

1,000.000 korona

Elfogad betéteket,
Előleget ad értékpapírokra,
Elfogad letéteket őrzésre,
Leszámitol váltókat,

Törlesztéses (amortisatis)
:jelzálogkölesönöket:
engedélyez házakra és vidéki birtokokra.

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUVANTE!

ALAPITTATOTT 1895 BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos
Nagyvárad, Szaniszló-u 46.

Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

készítés végett vállalom, azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös árakért. Nemkülönbén mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos árért vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becsis pártfogásába ajánlva, minél gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szaniszló-
utca 46 szám — Jó fiúk
tanulónak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívásra
azonnal megjelenek.